

PRESS JUDICATA

JURIDISKA FÖRENINGENS TIDSKRIFT NUMMER FEM TVÅTUSENSJU ÅRGÅNG ÅTTIOETT

TEMA:

**GUNNAR STRÖMMER
GÖRAN LAMBERTZ
VOJTECH CEPL
JOHAN HIRSCHFELDT**

GUNNAR MOT STRÖMMEN

Möt Uppsalajuristen som processade mot Juridicum ända upp i HD. Och vann.

POW! BIFF! SMASH!

Press Judicata efterlyser nytt genusbråk.

ENGELSKA!

Ett världsspråk! Nu börjar Press Judicata publicera artiklar in English.

PRESIDENT HIRSCHFELDT

Sveriges mäktigaste hovrättspresident om makten, juridiken och Uppsalatiden.

Är det DU som blir Årets *Internationella Juridikstudent 2008?*

Eleonore åkte till New York ett år! Vart åker du? Vill du utvecklas genom att studera utomlands? Möta nya kulturer, vidga vyerna och få bättre språkkunskaper.

LÅTER DET SPÄNNANDE? Mannheimer Swartling delar ut priset till Årets Internationella Juridikstudent. Kanske kan det vara just du som får priset. Den vi söker ska:

- vara juridikstuderande och ha tenderat minst 98 poäng på juristlinjen vid något av de svenska universiteten eller nyligen ha avlagt juristexamen/jur kand-examen
- studera utomlands med affärsjuridisk inriktning under minst ett år med början hösten 2008 eller våren 2009
- ha engagerat sig och gärna ha drivit projekt tillsammans med andra på universitetet eller vid sidan av studierna
- vara intresserad av att arbeta i en internationell miljö

- värdesätta och dela Mannheimer Swartlings värderingar: kompetens, laganda och generositet

Stämmer beskrivningen in på någon du känner eller blir du själv Årets Internationella Juridikstudent 2008?

Information om ansökan och nominering finns på www.mannheimerswartling.se/universum.

Sista nomineringsdag är den 22 februari 2008. 1:a pris är ett stipendium om 40 000 kr som delas ut på Universum Awardgalan som går av stapeln 10 april 2008. 2:a priset är ett stipendium om 25 000 kr och delas ut vid annat tillfälle.

Mannheimer Swartling i samarbete med Universum Communications.

www.mannheimerswartling.se

MANNHEIMER SWARTLING

STOCKHOLM GÖTEBORG MALMÖ HELSINGBORG NEW YORK FRANKFURT BERLIN S:T PETERSBURG MOSKVA BRYSEL SHANGHAI HONGKONG

LEDARE.

Vi befinner oss i konstitutionstider, både i Sverige och EU. I det finns mycket utvecklingspotential, skriver Press Judicatas biträdande redaktör Johan Björkdahl.

Det är hög tid att vakna ur folkhemsdrömmen

I dagarna undertecknades Lissabonfördraget av EU-medlemsländernas stats- och regeringschefer. Fördraget innehåller grunden för det som väntas bli EU:s konstitution. Det ska nu cirkulera för att sedan godkännas av ländernas folkförsamlingar.

I Sverige är vi fullt sysselsatta med en egen grundlagsutredning och slutförslagen ska presenteras senast den 31 december 2008. Vi befinner oss i konstitutionstider, med andra ord. I det finns mycket utvecklingspotential.

EU behöver en konstitution för att bli det demokratiska och effektiva samarbete som det är menat att vara. En förutsättning för det är dock att förslaget utgör en tillräckligt bra kompromiss mellan de svåröfrenliga intressen som ska tillgodoses (läs effektivitet och demokrati). Vår egen regeringsform behöver också ses över. Med EU:s ökade inflytande är det nödvändigt att de grundläggande rättsprinciper som finns representerade i vår grundlag får ett starkt skydd.

Dessa principer måste lagfästas ordentligt och de fyra grundlagarna måste få en tydligare konstitutionell status. Tiden för luddiga målsättningsstadganden är förbi, annars får vi svårt att hävda våra intressen gentemot EU. Vi behöver också stärka normprövningsfunktionen. Dels för att vi annars kommer att fortsätta att skämma ut oss i Europadomstolen. Dels också för att en starkt normprövningsfunktion kan bli ett verktyg för att hävda våra konstitutionella intressen gentemot EU.

Vi har i dag en mycket svag normprövning (liksom vi har en mycket svag konstitution) i Sverige, något som man anser är en naturlig följd av riksdagens yttersta makt som lagstiftare. Man ska inte komma där i odemokratisk juristerpek och förstöra riksdagens arbete med veton eller andra ingripande befogenheter. I SOU 2007:85 som grundlagsutredningens expertgrupp presenterade i våras utreds en mängd olika förslagsalternativ på hur normprövningsfunktionen ska förbättras, eller som man säger: förändras

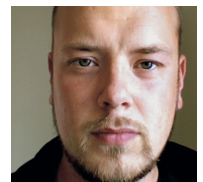
Man utreder bland annat möjligheten att införa en författnings-

domstol. Detta alternativ anses vara det mest ingripande och oroande vad gäller maktförskjutningen från politik mot juridik. Mycket i utredningen talar också för att man inte kommer att föreslå en författningsdomstol utan snarare någon typiskt svensk mellanvariant som i realiteten inte förändrar ett dugg.

En författningsdomstol har dock flera fördelar. Förutom att den utgör ett kompetent och specialiserat organ där människor direkt kan pröva sina fri- och rättigheter, kan den bli effektivt ett verktyg för att hävda Sveriges intressen mot EU. Se exempelvis den tyska författningsdomstolens kraftfulla markering och inflytande i Solange-målet. Om vi i dagens läge skulle försöka hävda oss mot ett direktiv kan man verkligen fråga sig med vad.

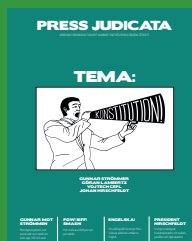
Vi måste vakna ur folkhemsdrömmen där snällhet och kompromissvilja löser alla problem och räddar oss från alla svårigheter. Vissa saker kan man inte kompromissa om. Grundlagsutredningen måste därför sätta ner foten och sluta vara så nervösa över maktförskjutningen från politik mot juridik, annars riskerar vi att få betydligt allvarligare problem att tampas med.

JOHAN BJÖRKDAHL
biträdande redaktör

PRESS JUDICATA STARTS PUBLISHING ARTICLES IN ENGLISH. Uppsala is an international university, and the law faculty hosts visiting students from all over the world. This is why Press judicata now begins publishing articles in English, with the aim of offering our readers at least one article in English in each issue of the magazine.

We would like to encourage all students to submit their manuscripts to the editorial staff, or to contact us to discuss your ideas, at joanbjorkdahl@gmail.com. The deadline for our next issue is January 10th.

Omslagsillustration

Timothy Crisp

Redaktör

Paulina Neuding

Biträdande redaktör

Johan Björkdahl

Ansvarig utgivare

Joakim Halvarsson

Grafisk form

Joakim Larsson

Illustrationer

Mattias Lindblad

Timothy Crisp

Layout

Paulina Neuding

Tryck

Exakta, Hässleholm AB

BesöksadressÖvre Slottsgatan 3
753 11 Uppsala**Telefon**

018-71 01 60

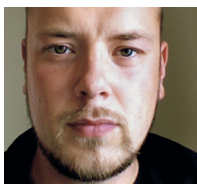
E-post

redaktionen@juridiskaforeningen.se

Press judicata är medlemsorgan
för Juridiska föreningen i Uppsala.

De åsikter som förekommer
i tidningen överensstämmer
inte nödvändigtvis med
Juridiska föreningens.

Medarbetare i detta nummer

JOHAN BJÖRKDAHL

Johan läser termin 5 och är biträdande redaktör för Press Judicata. När han inte pluggar juridik spelar han i bandet Stirling.

ALEX LJUNGVALL

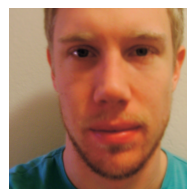
Alex skriver på uppsatsen och hoppas att snart få lämna Juridicum. Han sitter gärna på kafé och läser böcker och betraktar folkliv. Att resa runt i det gamla Habsburg-väldet hör också till intressena.

PAULINA NEUDING

Paulina är 25 år gammal och kommer från Stockholm. Hon har tidigare jobbat i Paris och pluggat i New York men har nu slagit ner bopålar i framtidsregionen Globenområdet.

HENRIK DOCK

Henrik läser T5 och har tidigare pluggat filosofi i Stockholm och arbetat inom försvaret för värnpliktligas rättigheter. Han vill helst bo i New York och leva sitt liv precis som Leonard Cohen.

JURIDISKA FÖRENINGENS HUVUDSAMARBETSPARTNERS:

VINGE Linklaters
MANNHEIMER SWARTLING
GERNANDT & DANIELSSON

Innehåll

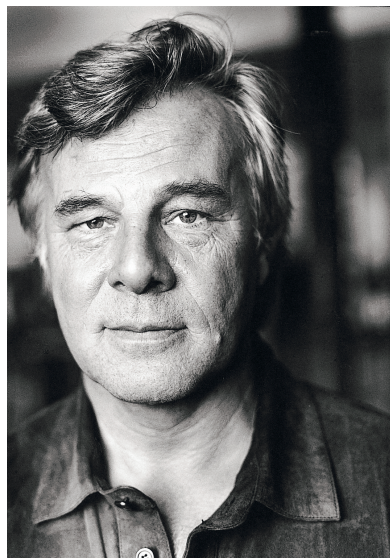

Foto: Ulla Montan

9

Jan Guillou har skrivit en matnyttig bok för blivande jurister. Alex Ljungvall har läst *Fienden inom oss*.

11

Hovrättspresidenten Johan Hirschfeldt kan vara Sveriges mäktigaste jurist. Press Judicata har talat med honom om makten, juridiken och tiden som en av redaktörerna för JF Uppsalas tidning.

6

Ordförande Wopenka tänker göra JF till Sveriges bästa studentförening. Vi vet hur.

17-29 TEMA KONSTITUTION

Grundlagsutredningen om normprövning tuffar på, och kanske är det tur att den får ett år till på sig att komma med ett konkret förslag, skriver Johan Björkdahl.

18

Vi är på väg att bli amerikaner, visar Press Judicatas Alex Ljungvall i sin spaning efter politiken i juridiken.

29

Det är dags för en tidsenlig yttrandefrihetslagstiftning, skriver Justitiekansler Göran Lambertz.

Nya studiebevakare

DE NYA STUDIEBEVAKARNA Charlotte Bournier och Johan Loell är din röst i maktens korridorer.

Namn: Johan Loell

Kommer från: Karlskrona

Läser: T7

Framtidsplaner: Skrämmande nog vet jag inte det än. Konstitutionell rätt är kul. Jag tror jag vill sparka korrupta myndighetspersoner

I CD-stället: Heavy metal

Nås på: studiebev2.jur@us.uu.se

Johan Loell.

Namn: Charlotte Bournier

Kommer från: Stockholm

Läser: T3
Framtidsplaner: Jobba med internationella miljöfrågor och rädda världen

Uppsalatips: Dra ihop ett glatt

Charlotte Bournier.

gång och dansa salsa en kväll

Nås på: studiebev1.jur@us.uu.se

OM STUDIEBEVAKARNA. Studiebevakarna svarar på frågor och hjälper studenter som på ett eller annat sätt oroar sig över något som rör studiesituationen. Det kan handla om allt ifrån T1:an som har skrivit en sida för mycket i sin PM, till den som har blivit utsatt för trakasserier av en lärare eller medstudent. Även om man senare tycker att det trots allt inte var så allvarligt, uppmanar studiebevakarna alla som har stött på svårigheter i sin studiesituation att höra av sig.

Det gäller även om man är missnöjd med hur en kurs sköts eller hur institutionen i övrigt fungerar. I studiebevakarnas uppdrag ligger nämligen även att lyfta fram studenternas intressen i flera fakultetsanknutna organ.

På Facebook brukar Antonia Wopenka vara framröstad till person med "best smile".

Hallå där Ordförande Wopenka

Hej Antonia och grattis till ordförandeskapet!

– Tack!

Hur var det att ta strid om ordförandeposten mot utmanaren Henrik Dock?

– Vi är en demokratisk förening och det är bra med valfrihet. Det är jättebra för JF att det är flera som ställer upp. Sedan var det givetvis nervöst eftersom Henrik är en ruggigt bra motkandidat. Men jag är jätteglad att det blev jag som vann eftersom jag verkligen vill ha den här posten. Det känns riktigt bra att ha medlemmarnas förtroende!

Hur kommer du att verka för att JF ska bli Sveriges bästa studentförening?

– Jag hoppas att JF ska bli en ännu mer öppen förening med fler engagerade medlemmar. Det är vad jag kommer att jobba för.

På sidan 31 i den här tidningen kan man se att JF har ett rätt klenk kalendarium för våren – är det något som du kommer att vilja ändra på?

– Vi har pratat en del om det inom JF och det finns idéer att styra upp ett bättre kalendarium. Redan nu finns flera företagsbesök inbokade,

två talarmiddagar är på gång och det finns planer på mer verksamhet av det slaget.

– Sedan har vi innebandyturneringen *Culpa cup*, P3-gasquen som vi anordnar tillsammans med läkarna och ekonomerna och dessutom en diplomeringsmiddag för dem som tar examen i år. Så det händer grejer!

“Jag tror att mitt ledarskap kommer att handla mycket om de sociala delarna av verksamheten.”

Du tar över ordförandeskapet efter Karin Tomczak. Hur tror du att du skiljer dig från Karin?

– Karin hade ju en bakgrund i studieutskottet när hon blev ordförande, medan jag närmast kommer från JF:s sociala

utskott. Jag tror att mitt ledarskap kommer att handla mycket om de sociala delarna av verksamheten.

– Visst är jag intresserad av studieutskottet, men det är inte de delarna jag är bäst på eller brinner mest för.

Hur ser ordförandeåret ut för din egen del?

– Det blir T6 till våren och sedan fördjupningskurser. Jag funderade på att ta ett utbytesår innan jag bestämde mig för att kandidera till ordförandeposten, men jag ville vara kvar i Uppsala och ägna mig åt JF.

– Det känns som helt rätt beslut.

PRESS JUDICATA

fig. 1

fig. 2

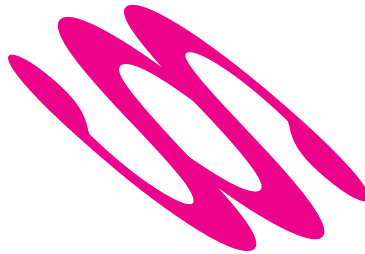

fig. 3

Så här kan det gå till när man skriver uppsats i bolagsrätt och genus.

PJ efterlyser nytt genusbråk

“Vi har gått från högskola till högskolestadium.” Det var rubriken på den ledarkrönika i *Svenska Dagbladet*, skriven av PJ-redaktören Paulina Neuding, som blev den tändande gnistan i årets genusbråk på institutionen. Paulina var kritisk till genusmomentets utformning under skatte- och bolagsrätten.

Bollen plockades upp av Daniel Stattin, kursföreläsare på termin 5, med ett inlägg på Pingpong. Även T5:an Charlotte Nilsson gav sig in i debatten. Inläggen finns att läsa

på kurswebben och på www.svd.se/ledare.

Nu efterlyser Press Judicata ditt bidrag till nästa genusdebatt på institutionen. Vi uppmanar alla intresserade, såväl lärare som studenter, att skicka sina bidrag till tillträdande redaktören Johan Björkdahl senast den 20 januari 2008. Adressen är [johan.bjorkdahl@gmail.com](mailto:bjorkdahl@gmail.com). De bästa inläggen belönas med publicering i Press Judicata.

PRESS JUDICATA

FAKTA GENUS:

Genus är en benämning för det sociala könet, så som vi i vår tid och vår del av världen uppfattar det. Begreppet introducerades i Sverige av historieforskaren Yvonne Hirdman, Stockholms universitet.

FAKTA GENUSBRÅK:

Årlig tilldragelse på Juridicum i Uppsala när studenter som är kritiska till genusundervisningen vid institutionen ryker ihop med studenter och lärare som är positiva till densamma.

Bland genusmomentets kritiker finns såväl de som är positiva till genusteori men negativa till genusundervisningens utformning på Juridicum, som de som kategoriskt motsätter sig att ett genusperspektiv appliceras på juridiska problem.

Utmärkelse till Professor Håkan Andersson

Emil Heijnes stiftelse för rättsvetenskaplig forskning har beslutat att dela ut stiftelsens rättsvetenskapliga pris till professorn i civilrätt vid Uppsala universitet Håkan Andersson. Han får priset för ett högst förtjänstfullt författarskap. Prissumman är på 70 000 kronor.

Professor Håkan Andersson.

Professor Anderssons huvudsakliga specialitet är skadeståndsrätt men han är också verksam inom andra verksamhetsområden, främst avtalsrätt och allmän rättslära. Hans doktorsavhandling, *Skyddsändamål och adekvans. Om skadeståndets gränser* (1993), betecknades i anslutning till disputationen som en framstående vetenskaplig prestation. Även hans andra större arbete *Trepartsrelationer i skadeståndsrätten* (1997) har i olika sammanhang karaktäriserats som ett mycket skarpsinnigt arbete.

Håkan Andersson har dessutom skrivit ett stort antal festskrifts- och tidskriftsuppsatser. Genom snabba, insiktsfulla och adekvata rättsfallskommentarer bidrar han också fortlöpande till den rättsvetenskapliga debatten.

HANS EKLUND
studierektor

Gernandt & Danielsson

G&D vill vara den bästa affärsjuridiska advokatbyrån i Sverige.

År 2007 utsågs vi för andra året i rad till Sveriges främsta affärsjuridiska byrå enligt undersökningen *Commercial Law* 2007, utförd av det oberoende marknadsundersökningsföretaget Prospera Research.

G&D vill även vara den bästa arbetsplatsen för affärsjurister i Sverige. År 2006 utsågs vi till näst bästa arbetsgivare bland de svenska advokatbyråerna i tidskriften *Legala Affärers* undersökning bland biträdande jurister.

G&D rekryterar kontinuerligt unga jurister som är intresserade av affärsjuridik. Våra kärnområden är företagsförvärv, kapitalmarknadsjuridik, fastighetstransaktioner, bank och finans, konkurrensrätt och tvister.

Om du vill veta mer om G&D och vad vi gör är du välkommen att kontakta Omar Berger, som är ansvarig för byråns kontakter med studenter (telefon 08-670 66 26, mobil 0734-15 26 26 eller e-post omar.berger@gda.se).

Du är också välkommen att besöka vår hemsida, www.gda.se.

Gernandt & Danielsson

Hamngatan 2, Box 5747
SE-114 87 Stockholm

Tel +46 8 670 66 00
Fax +46 8 662 61 01

www.gda.se

Jan Guillous nya bok *Fienden inom oss* är en uppgörelse med de rättsosäkra terroristlagarna. Press Judicatas Alex Ljungvall har läst den.

Jan Guillous senaste är matnyttig läsning för blivande jurister.

Foto: Ulla Montan

Jan Guillous nya bok om jakten på fienden inom oss

Jan Guillous senaste bok är inte mycket till litteratur men kan gott läsas ändå eftersom hans ärende faktiskt är viktigt. Inte minst för oss blivande jurister.

Fienden inom oss (Piratförlaget) handlar nämligen om terrorister, och just terrorister – verkliga som inbillade – kommer i vart fall ett antal av oss Uppsala juridikstudenter att få handskas med i sina kommande yrkesliv.

För trogna läsare av Guillous kolumner i Aftonbladet är *Fienden inom oss* fri från överraskningsmoment. Guillou kör på i gamla hjulspår, men med fiktionen till hjälp kan han nu ännu mera övertydligt visa hur Säkerhetspolisens terroristjägare är lika inkompetenta som de är islamofobiska, att terrorhotet dessutom är överdrivet, och om det nu skulle hända något terrordåd så är alltsammans ändå vårt eget fel eftersom vi varit så taskiga mot muslimerna.

Men läget ser långt fram i handlingen dock inte helt hopplöst ut eftersom

Guillou sin vana trogen stoppar in en superhjälte i centrum för skeendena, denna gång polisöverintendenten Eva Johnsén-Tanguy, som senast det begav sig fick jaga

”Säkerhetspolisens terroristjägare är lika inkompetenta som de är islamofobiska.”

kleptomaniska Östermalms- och Lidingöbrats i *Tjuvarnas marknad* (2004). Men inte ens Super-Eva förmår i längden ställa till rätta allt elände som Kafkaartade anti-terroristlagar, mörkande politiker och uppskruvad terrorpanik bara leder till. Och detta är förstås Guillous syfte med hela boken: att varna för följderna av den väg vi slagit in på alltsedan den 11 september 2001.

För oss jurister in spe ger Guillous bok ett par saker att grunna lite extra på. Inte minst intrikata spörsmål om terroruppsåt, för till exempel vad i himmelen kan inte inordnas under rekvisitet i 2 § Terroristlagen att ”avsikten med gärningen är att otillbörligen tvinga offentliga organ eller en mellanstatlig organisation att vidta eller att avstå från att vidta en åtgärd”? (Apropå just uppsåt märks

för övrigt att NJA 2004 s 176 gått Guillou förbi, ty han använder sig flitigt av de gamla uppsåtsformerna.)

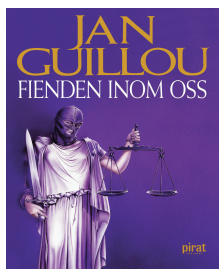
En annan intressant fråga är i vilken mån terroristlagstiftningen förmår sätta TF:s regler ur spel. Frågan ställs på sin spets i boken när det ska avgöras huruvida några terrormisstänkta tidningsredaktörers skuld bör prövas som ett TF-mål eller om de snarare ska dras inför skranket i en vanlig brottmålsprocess.

Risken med att fylla domstolarna med nämndemän aktualiseras också obönhörligt. För Guillou tycks saken stå utom rimligt tvivel: nämndemän är ett synnerligen farligt släkte, i vart fall om de är moderater eller folkpartister. Yrkesdomarna klarar sig samtidigt någorlunda undan med hedern i behåll.

Och visst dras även vårt eget kära Juridicum in i handlingen, men knappast på ett sätt man kunnat vänta sig. Läs boken så får ni se hur.

PS. Nog för att juristprogrammet emellanåt kan kännas aningen gymnasialt, men Guillou går faktiskt för långt när han envisas med att vi jurister kan få MVG på våra tentor!

ALEX LJUNGVALL
termin 9

Vi sponsrade renoveringen av Jontes stuga 2007

Gernandt & Danielsson

MANNHEIMER SWARTLING

VINGE

Linklaters

Setterwalls
Advokatbyrå

BAKER & MCKENZIE

ADVOKATBYRÅ

WISTRAND

Johan Hirschfeldt var en av redaktörerna för *Iustus* 1963.

När tidskriften *Fokus* i november listade Sveriges 100 mäktigaste personer fanns bara en jurist med, och han är före detta redaktör för *Press Judicata*s föregångare *Iustus*. *Press Judicata* har talat med hovrättspresident Johan Hirschfeldt om makten, juridiken och Uppsalatiden.

Johan Hirschfeldt – kanske Sveriges mäktigaste jurist

– *Fokus* lista tror jag grundar sig på en mätning av medias uppmärksamhet på vissa personer. Att jag är med beror nog på mitt arbete med frågor i anslutning till tsunamikatastrofen, säger hovrättspresident Johan Hirschfeldt till *Press Judicata*.

Han är den ende juristen på tidningen *Fokus* lista över Sveriges hundra mäktigaste personer, och därmed slår han både justitieråden och JK.

– I Sverige görs juridikens makt inte så ofta synlig. Att den ökat efter vårt inträde i EU är nog ändå uppenbart för de flesta och illustreras väl av flera rättsfall, menar Hirschfeldt. Som exempel nämner han *Gourmet*- och *Unibet*-målen.

– Domstolarnas betydelse och därmed makt i fråga om till exempel avvägningen mellan yttrandefrihet och andra rättsliga värden blir också allt tydligare. Se på Åke Green-målet till exempel.

Juridikens makt i vårt samhälle är stor och den växer, säger Johan Hirschfeldt.

– Men det är inte domarens uppgift att

direkt marknadsföra detta förhållande, menar han.

I den pågående grundlagsutredningen diskuteras just möjligheten att stärka juridikens makt, bland annat genom att öka lagrådets befogenheter. På frågan huruvida jurister bör ha mer makt över lagstiftningen svarar Johan Hirschfeldt nej.

– Jag är inte anhängare av någon större principiell maktförskjutning från lagstiftare till rättstillämpning. Lagrådet till exempel bör inte ges någon vetorätt utan verka genom tyngden av de skäl som åberopas för dess ställningstaganden.

Däremot kan han tänka sig att domstolarna ska ges mer långtgående befogenheter vad gäller normprövning.

– Jag anser att vi i Sverige bör göra som i Finland, dvs inte ha något uppenbarhetsrekvisit när det gäller normprövning beträffande regeringens förordningar.

Tanken bakom uppenbarhetsrekvisitetet i fråga om lagar ger uttryck för ett krav på en viss återhållsamhet i lagtolkningsuppgiften, påpekar Johan Hirschfeldt.

– Detta krav har jag sympati för, men jag är beredd att diskutera alternativa sätt att uttrycka denna tanke i vår

konstitution.

Att det sker en maktförskjutning mot juridiken innebär ju också att jurister får större ansvar. Skulle mäktiga jurister behöva granskas hårdare? Borde nya domare i HD till exempel frågas ut av konstitutionsutskottet?

– Nej, den idén passar inte i dagens Sverige eftersom vi inte har någon författningsdomstol. Däremot är jag anhängare av ett öppet ansökningsförfarande även när det gäller de högsta domartjänsterna.

– Jag ledde en utredning om detta som för sju år sedan lämnade ett förslag om det. Frågan ligger i Justitiedepartementet och har anknytning till Grundlagsutredningens pågående arbete.

Slutligen frågade vi Johan Hirschfeldt hur han ser tillbaka på sin tid i Uppsala och tiden som en av redaktörerna för Juridiska föreningens tidning.

– Man skall alltid se framåt men förstås också hålla fina minnen vid liv. Uppsalatiden i början av 1960-talet var verkligen stimulerande och kul.

– Vi i Juridiska föreningen grundade som ni vet också tidningen *Iustus* – ett namn som ju fortfarande lever gott!

**PAULINA NEUDING
JOHAN BJÖRKDAHL**

Fokus listar Sveriges 100 mäktigaste.

Värdefulla så in i Norden.

Ovan från vänster: Jessica Tenggren, Daniel Öhvall, Elsa Arbrandt och Per Franke.

Nedan från vänster: Jouni Salmi, Elisa Heinonen, Daniel Ohlsson, Jens Bengtsson, Jane Wennerlund Ohlsson och Fredrika Skoog-Eriksson.

Kan du tänka dig att börja på en affärsjuridisk byrå där du direkt får en ansvarsfull roll? Där du inte blir en i raden, utan en viktig kugge?

Då kan du börja här på Roschier. Här råder nybygggaranda. Vi vågar tänka om och skapa nytt. Du är med och bygger och formar din framtid. Och är värdefull från dag ett.

I Stockholm sitter vi i nya stora lokaler där Blasieholmen sticker ut i Östersjön, alldeles intill Nationalmuseum och Grand Hôtel.

Just Östersjöregionen är viktig för oss på Roschier. Det är vår hemmaplan och ett område vars förutsättningar och möjligheter vi verkligen känner. Det är här vi har våra klienter och det är här de gör sina affärer. Må det vara en affär mellan Stockholm och Helsingfors eller en mellan Stockholm och London; Östersjön är alltid närvarande i vår vardag. Vår karta har nålar i fem länder:

egna kontor i Sverige och Finland samt samarbetspartners i Estland, Lettland och Litauen.

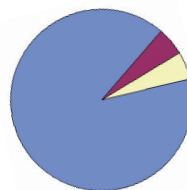
Ja, vi kommer att ställa höga krav på dig, men vi ger också mycket tillbaka i form av fortbildning inom vårt utbildningsprogram (där vi bland annat samarbetar med University of Cambridge) och en kultur där mer erfarna kollegor ägnar mycket tid åt att handleda dig som är ny.

Vi expanderar snabbt och rekryterar löpande nya medarbetare. För dig som läser juridik kan vi erbjuda olika typer av anställningar beroende på var i utbildningen du befinner dig. Besök www.roschierrecruitment.se för att få mer information.

Roschier – Värdefull affärsjuridik

ROSCHIER

I år tar de studenter som kvoterades in på juristutbildningen 2003 sin examen. Press Judicatas Henrik Dock har talat med lärare och studenter som var aktiva i debatten då, för att höra hur det gick sedan. Och vad som händer härnäst.

Fyra år efter kvoteringen kan vi vara tillbaka där vi började

Usel mångfald inom rättsväsendet och uttalanden i förarbeten om att mångfalden inom den högre utbildningen måste breddas. Det var skälen till att Uppsala universitets styrelse (konsistoriet) inför höstterminen 2003 beslöt att vika 30 av 300 platser till sökande med två utlandsfödda föräldrar. Nu, fyra år senare, är den första av två inkvoterade kullar på väg att examineras.

– Om människor inte känner igen sig i rättsväsendet löser man sina konflikter på annat sätt vilket är mycket olyckligt. När vi såg en möjlighet att på ett effektivt sätt påverka mångfalden ville vi givetvis utnyttja den möjligheten, säger Hans Eklund, studie- rektor vid juridiska institutionen på Uppsala universitet.

Hans Eklund.

Josefine Midander hade bättre betyg än samtliga av de sökande som antogs genom alternativa urvalskriterier men blev inte antagen till programmet. Tillsammans med Cecilia Lönn som befann sig i samma situation beslöt de sig efter att ha pratat med Gunnar Strömmer vid Centrum för rättvisa för att stämna staten.

Målet gick ända upp i Högsta domstolen där universitetet förlorade och dömdes för otillåten diskriminering enligt lagen om lika-

behandling av studenter i högskolan. Universitetet dömdes till att betala ut de yrkade skadeståndsbeloppen om 75 000 kronor var

”Vi blev mycket förvånade både över anmälan och domen från HD.”

till de båda studenterna.

– Vi blev mycket förvånade både över anmälan och domen från HD. Vi trodde helt enkelt inte att det var en speciellt kontroversiell fråga. Samtidigt känns det bra att nu ha fått saken utredd, säger Hans Eklund.

– Det faktum att vi fick provningstillstånd i HD visar ju på att rättsläget var oklart. HD skriver också i sina domskäl att förarbetena ”inte präglas av den tydlighet som skulle ha varit önskvärd”.

Claudia Jiménez Guala läser sitt sista år på juristprogrammet med inriktning mot Europaprocess. Hon är första generationens invandrare och kommer från en familj som saknar akademisk tradition.

Hon blev inte antagen genom de alternativa kriterierna hösten 2003, utan kom i stäl-

let in på programmet genom JIK I och II. Claudia säger att hon har en delad åsikt i frågan om kvotering.

– I grunden tycker jag att det var ett oerhört positivt initiativ från institutionens sida. Man försökte på ett modigt sätt öka mångfalden.

– Den barriär jag själv upplevt för att söka till universitet har varit enorm och till viss del försvann den i och med kvoteringen. Däremot tycker jag att man borde ha arbetat igenom själva metoden mer än vad som gjordes, säger hon.

Claudia lyfter bland annat fram intervju-förfarandet och valet av urvalskriterium som problematiska. Centrum för rättvisa har pekat på liknande brister och även HD tar i sin dom upp det faktum att personer med två utlandsfödda föräldrar inte är särskilt underrepresenterade på programmet.

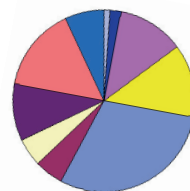
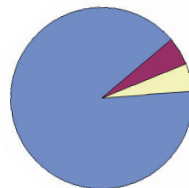
Urvalskriterierna har även ifrågasatts för att inte lösa den egentliga problematiken, nämligen den sociala snedrekryteringen.

– Vi resonerade kring de här frågorna och vår slutsats blev att den sociala snedrekryteringen helt klart var större än den etniska. Problemet var bara att vi inte hittade några tillräckligt bra kriterier för att genomföra en sådan typ av positiv särbehandling. Hade vi gjort det hade vi hellre satsat på en sådan typ av kvotering, säger Hans Eklund.

I stället valde universitetet att med hjälp av intervjuer försöka få fram den in- >>

Claudia Jiménez Guala.

“Vårt mångfaldsarbete är i dag relativt

>> vandrargrupp som var den egentliga målgruppen. Frågan är dock hur utgången i HD hade blivit om Uppsala universitet valt att genomföra kvoteringen på något annat sätt.

– En sak som slog mig under processen var att en stor del av det som diskuterades egentligen inte rörde huruvida kvoteringen var laglig eller ej, utan i stället hur lämplig den var, framförallt utifrån de valda kriterierna, säger Claudia.

– Kanske skulle domen ha blivit annorlunda om man hade valt tydligare kriterier.

Även prejudikatets omfattning går att diskutera eftersom domen endast förbjuder ”stark positiv särbehandling av personer med två utlandsfödda föräldrar”. Möjligen kan det vara så att det fortfarande är möjligt att genomföra antagningar med hjälp av positiv särbehandling.

Något sådant har dock inte skett. Effekten av domen mot Uppsala universitet har i stället blivit att alla liknande försök även på andra orter har upphört.

Exempel är juristutbildningen i Örebro och journalistutbildningen i Göteborg där försök med kvotering har genomförts tidigare. Även högskolor som tidigare har använt kvotering som ett sätt att öka jämställdheten mellan könen har upphört med detta.

Hans Eklund tror att detta till stor del beror på den uppståndelse som processen

mot Uppsala universitet förde med sig.

– Genom de bilder som målades upp i media är jag övertygad om att effekten blev långt mycket större än vad endast det enskil-

“Den sociala snedrekryteringen var helt klart större än den etniska.”

da domslutet medförde.

– Det som måste till för att något ska kunna göras är en lagändring, vilket vore bra med tanke på att lagen i dag är olyckligt oklar, säger Hans Eklund.

Gunnar Strömmer på Centrum för rättvisa menar dock att det är kvoteringen i sig som är problematisk och att Uppsala universitet i stället bör satsa på andra metoder för att öka mångfalden. Han pekar på Stockholms universitet som exempel på att kvotering inte är nödvändig.

– Utan kvotering utgör hela 24 procent av de juridikstuderande vid Stockholms universitet av personer med utlandsfödda föräldrar. Anledningen är givetvis till viss del universitetets geografiska upptagningsområde, vilket både är större och innehar en större blandning av olika etniciteter, men man ar-

betar också aktivt med att öka mångfalden.

– Vi tror att underlaget växer fram av sig självt om man bara ger det lite tid, säger Gunnar Strömmer.

Hans Eklund är något mer pessimistiskt vad gäller den inverkan denna typ av mångfaldsarbete har.

– Vårt mångfaldsarbete är i dag relativt begränsat. Vi åker ut och marknadsför oss på de gymnasieämbassor där vi är efterfrågade och prioriterar områden med grupper som idag är underrepresenterade på programmet. Men det känns inte som att det räcker, säger Hans.

Andra åsikter som uttrycktes i samband med kvoteringen var att de inkvoterade studenterna inte skulle komma att klara av juridikprogrammets krav och att de skulle komma att känna sig ifrågasatta på programmet.

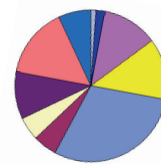
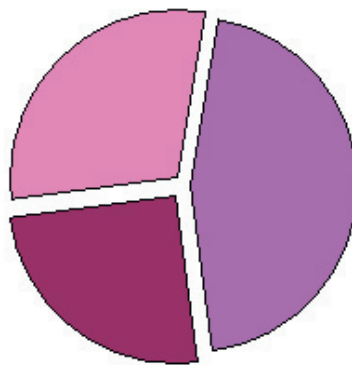
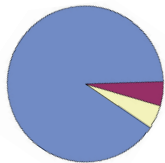
Trots att varken Centrum för rättvisa eller Uppsala universitet ville peka ut de inkvoterade menar Claudia att både hon och studenter som blivit inkvoterade till viss del för illa på grund av kvoteringen.

– Början av utbildningen var inte så rolig alls. På vissa seminarier hörde jag både mig själv och andra studenter med utländskt utseende förklara att vi inte var inkvoterade. Trots att jag själv hade sökt till den kvoten och inte kommit in året innan.

– Jag pratade även en hel del med personer som var inkvoterade och de sa att de

Gunnar Strömmer.

t begränsat."

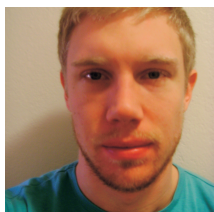
upplevde situationen ungefär likadant, som att de inte hade lika mycket rätt att vara där, säger Claudia.

Universitetet har inte gjort någon uppföljning av de aktuella grupperna avseende vare sig studieresultat eller studiemiljö. Detta på grund av att det bara finns två studentkullar vilket enligt Hans Eklund skulle göra en sådan utvärdering alltför missvisande. Vidare har det enligt Hans inte framkommit något som tyder på att de inkvoterade skulle ha farit illa.

Fyra år har gått sedan försöket genomfördes. I vår avslutar Claudia sina studier tillsammans med en majoritet av de studenter som kom in genom det alternativa urvalet.

– Visst, försöket hade kunnat göras mer genomarbetat, men jag tycker att resultatet gör att fördelarna överväger nackdelarna.

– Trettio jurister kliver i vår ut på arbetsmarknaden som inte hade gjort det utan kvoteringsförsöket. Även om kvotering inte är en lösning på längre sikt gör det förhoppningsvis att fler personer med invandrarbakgrund söker sig till juridikstudier, säger Claudia.

HENRIK DOCK
termin 5

Vilka är det då som läser på **Juridicum**?

De nyantagna juridikstudenterna fick i samband med registreringen på juristprogrammet vid höstterminens början fylla i en enkät.

Frågorna i enkäten rörde studenternas bakgrund, varför de sökte juristutbildningen och förväntningar på utbildningen. Syftet var att institutionen genom att få denna information bättre skulle kunna tillvarata och anpassa utbildningen efter studenternas erfarenheter.

Hur ser då den "genomsnittlige" nybörjarstudenten ut? Genomsnittsstudenten är en 20-årig (29 %) kvinna (59 %) från Stockholms län (27 %) som läste samhällsvetenskapligt program på gymnasiet (64 %) och kom in på juristprogrammet på sina betyg (61 %).

Hon hade inte kompletterat ämnen eller läst upp betyg på komvux (74 %) och började inte studera på juristprogrammet direkt efter gymnasiet (81,5 %).

Genomsnittsstudenten har arbetslivserfarenhet (75 %) och har arbetat mindre än ett år (41 %). Hon har inte tidigare studerat vid högskola eller universitet (53 %). Hon är född i Sverige (93 %), av föräldrar födda i Sverige (79 %) och åtminstone en förälder har högskoleutbildning (80 %).

Hon började fundera på att läsa juridik under gymnasiet (40 %) och inspirerades till detta främst genom sitt engagemang i samhällsfrågor och politik (45 %). Även ett intresse för internationella frågor (44 %) och för medborgarrättsfrågor (44 %) var viktiga inspirationskällor.

Den viktigaste faktorn för medelstudentenskan när hon valde utbildning var ett intressant arbete (63 personer). Hon hade fått information om juristprogrammet i Uppsala från Uppsala universitets hemsida (63 %) och den information hon tagit del av hade viss betydelse (65 %) för att hon valde att läsa juristprogrammet i Uppsala.

Juristprogrammet var hennes förstahandsval (89 %) och hon skulle ha valt att läsa juridik även om hon inte hade kommit in på programmet i Uppsala (70 %). Hon är mycket säker på att hon vill slutföra juristprogrammet (62 %).

Hon anser att problemlösningsförmåga är den viktigaste förmågan för en bra jurist (4,7 på femgradig skala) och hon vet inte redan nu vad hon vill arbeta med (63 %).

Det ska dock påpekas att spridningen bland dem som besvarade enkäten var stor.

HANS EKLUND
studierektor

Vi, advokatbyråer i Uppsala, stödjer Juridiska Föreningen

ADVOKATFIRMAN

Wigert Placht

AHLFORD ADVOKATBYRÅ

ADVOKATFIRMAN

LINDAHL

www.lindahl.se

ADVOKATFIRMAN

UPSALA JURIDISKA BYRÅ

Grundad 1853

Advokatfirman

Wijk & Nordström AB

TEMA:

Illustration: Timothy Crisp

Justitieråden Håstad och Victor visar konsekvent en mer liberal syn på yttrandefriheten än Nyström, visar det sig när Press Judicatas Alex Ljungvall ger sig ut på spaning efter politiken i juridiken.

[Läs vidare >>](#)

Vi är alla på väg att bli amerikaner. Detta avslöjar Press Judicata i sin spaning efter politiken i juridiken.

Därför är justitieråden

När man med svenska ögon betraktar det amerikanska rättssystemet slås man av hur politiken och juridiken ständigt korsar varandras vägar. I de amerikanska domstolarna dyker det nämligen ofta upp fall som rymmer politiskt sprängstoff, och inte sällan är det just politiska intressegrupper som driver fallen.

De amerikanska domstolarna med Högsta domstolen i spetsen har inte ryggat tillbaka från sin politiska roll, och periodvis har amerikanska HD tagit sig stora friheter i dömandet. Med en så trög lagstiftningsprocess som den i USA betyder detta att domstolen ofta också fått sista ordet i kontroversiella frågor. Kritiker av utvecklingen har varnat för att USA förvandlats till ett domarvälde, en judiocracy.

Med så mycket politik i rätten är det heller inte förvånande att själva domstolarna är politiserade. Domarutnämningarna har också blivit ett viktigt maktinstrument för presidenten, eftersom denne därigenom ges möjlighet att påverka politiken långt bortom den egna mandatperioden.

Amerikanska HD:s kanske mest kända avgörande är Brown v. Board of Education

(1954). Fallet drevs av NAACP:s *Legal Defense Fund* och rörde segregationen mellan svarta och vita i den amerikanska södern. När HD förklarade att segregationen inte

”Den i övrigt misslyckade Bush har i detta avseende alltså lyckats betydligt bättre än George Bush den äldre och Ronald Reagan.”

var förenlig med den federala konstitutionen innebar detta en politisk seger som inte varit möjlig att nå på parlamentarisk väg.

Alltsedan dess har domstolsvägen varit populär att gå för att nå politiska mål, och det finns i dag en uppsjö av organisationer som driver juridiska processer eller skriver så kallade *amicus curiae briefs* där de uttrycker sitt stöd för en part i en process.

Grupperna spänner över hela det politiska spektrat; värdekonservativa *Citizens for Decency Through Law* kämpar exempelvis mot pornografin medan libertarianska *American Civil Liberties Union* försöker slå vakt om yttrandefriheten.

I Sverige kan de statliga ombudsmännen, HO, JämO, DO och HomO, sägas ha en roll som påminner om de amerikanska

intressegruppernas, det vill säga att driva rättsprocesser och opinionsbildning. Även fackförbundens rättsavdelningar fyller en liknande funktion. Och arbetsgivarorganisationen Svenskt näringsliv har exempelvis garanterat rättegångskostnaderna åt byggföretaget Laval i det uppmärksammade Vaxholmsmålet, där den svenska arbetsmarknadsmodellen står på spel.

Det dröjde dock tills bildandet av liberal-konservativa *Centrum för rättvisa* (CFR) år 2002 innan vi fick se en organisation i renodlad amerikansk stil, som aktivt söker efter principiellt intressanta fall att driva i processer. Grundaren Gunnar Strömmer hämtade också inspiration till CFR från egna erfarenheter i USA, där han under en period var verksam vid Institute for Justice i Washington DC. (Se om detta Johan Björkdahls intervju med Gunnar Strömmer på s 23). Så här långt har CFR varit framgångsrikt, exempelvis satte man ju stopp för Juridicums försök med etnisk kvotering till juristprogrammet.

Utnämningen av nya domare i amerikanska HD kan vara full av dramatik och intriger, och de följs på nära håll av me-

Fotograf: Alex Ljungvall

Håstad företräder en *civil-liberties approach* till yttrandefriheten, medan Nyström snarare representerar en *civil-rights approach*, skriver Alex Ljungvall.

våra nya makthavare

dier och en intresserad allmänhet. Kontrasten till Sverige kan inte bli större. När regeringen har utsett ett nytt justitieråd finns det på sin höjd en liten notis om det i tidningen.

Förklaringen till denna skillnad är enkel. Domarna i amerikanska HD är för det första färre, nio stycken. Samtliga domare dömer dessutom i alla mål. Och framförallt är amerikanska HD så mycket mer politiskt betydelsefull än sin svenska kollega. När HD-domarna därutöver formerar sig i två stycken jämnstarka block, ett liberalt och ett konservativt, blir den starka fokuseringen på nya domarkandidater naturlig.

Särskilt den senaste utnämningen, den av konservative Samuel Alito, omgavs av mycket diskussion och väckte farhågor bland liberaler. Anledningen var att Alito skulle ersätta Sandra O'Connor, som under lång tid hade varit domstolens swing voter, en som röstar ömsom med det konservativa och ömsom med det liberala blocket. Men med president George W Bushs utnämning av Alito har de konservativa nu alltså kopplat ett grepp om domstolen. Den i övrigt misslyckade Bush har i detta avseende alltså

lyckats betydligt bättre än sina konservativa företrädare George Bush den äldre och Ronald Reagan, vilka båda utsåg domare som sedan visade sig vara mer liberala än väntat.

“Fallen visar att Håstad och Victor konsekvent har en mer liberal syn på yttrandefriheten än Nyström.”

Hur de amerikanska HD-domarna sedan dömer i olika slags mål går att studera in i minsta detalj, för Harvard Law Review publicerar årligen noggrann statistik. Där kan man också se hur ofta domarna röstar med varandra.

Exempelvis brukar de konservativa domarna Clarence Thomas och Antonin Scalia vara samstämmiga i drygt 80 procent av målen, medan Thomas och liberalen Ruth Ginsburg röstar lika bara i fyra fall av tio.

De svenska justitieråden är ungefär lika anonyma som de amerikanska är publika. Men att kartlägga dem närmare skulle i de flesta fall inte tjäna mycket till. Några tydliga skiljelinjer kommer sällan till uttryck, och även om sådana skulle finnas inom domstolen minskas deras betydelse av att det varje

gång i regel bara är fem av de fjorton justitieråden som dömer.

Men ett konkret exempel från det senaste året visar att det faktiskt kan spela roll vilka justitieråd som blir lottade på ett mål. I juli 2006 kom en fällande dom, NJA 2006 s 467, i ett mål om hets mot folkgrupp. Röstsiffrorna var 3-2, och i majoriteten ingick Regner, Calissendorff och Nyström, medan Håstad

och Victor var skiljaktiga. Och alldeles nyligen, i början av november, var två stycken nya åtal för hets mot folkgrupp uppe för HD:s bedömning, men denna gång med friande domar som resultat.

Röstsiffrorna var återigen 3-2. Majoriteten utgjordes av Skarhed i förening med dissenterna från 2006, Håstad och Victor, medan minoriteten bestod av Nyström och Virdesten.

Utöver den uppenbara slutsatsen att utgången i samtliga tre mål framförallt berodde på vilka justitieråd som satt med och dömde, visar fallen även att Håstad och Victor konsekvent har en mer liberal syn på yttrandefriheten än Nyström.

Särskilt upplysande i sammanhanget är det att läsa Håstads skiljaktiga me- >>

Få svenskar vet vilka justitieråden är – eller hur de dömer.

Foto: Alex Ljungvall

>> ning jämsides med Nyströms. I sin dissens i 2006 års fall skriver Håstad att "uttalandena synes bäst böra bemötas i en fri och öppen debatt". Nyström, å andra sidan, skriver i sin skiljaktiga mening i ett av de nyss avgjorda målen att "uttalandena har utformats i strid med /.../ plikten att undvika omotiverat kränkande uttalanden som utgör angrepp på andras rättigheter".

De citerade textavsnitten illustrerar på ett tydligt sätt de två justitierådens olika förhållningssätt till det fria ordet. I USA, för att fortsätta den jämförelsen, skulle man säga att Håstad företräder en *civil-liberties approach* till yttrandefriheten, medan Nyström då snarare representerar en *civil-rights approach*.

Även om denna iakttagelse självfallet är ett alltför litet underlag att dra några större växlar på, visar detta ändå att det också i svenska HD finns politiska skiljelinjer som kan få betydelse i dömandet. Och näste man att dras inför skranket i HD för hets mot folkgrupp vet nu i alla fall några justitieråd han har särskild anledning att frukta respektive hoppas på.

Sverige är inte USA, men likheter går att skönja och det verkar som om vi, liksom

övrige Europa för den delen, sakteliga blir alltmer amerikaniserade även inom juridikens område. Under intryck från övrige Europa och just USA har det ägt rum en renässans för rättighetstänkandet inom den svenska juristkåren. Samtidigt har EU-medlemskapet och inkorporeringen av EKMR medfört att makt flyttats från de politiska församlingarna till domstolarna. Och som Olle Abrahamsson påpekar i SvJT 2007 s 779-793 har allt slarvigare skrivna lagförarbeten, som bara ger bristfällig vägledning åt domstolarna, ökat utrymmet för domarnas egna värderingar i den dömande verksamheten.

Så om det numera är fler politiska fall än förut som tas upp i domstolarna, och om dessutom utrymmet för domarnas egna värderingar har ökat, är det då inte dags att vi börjar bry oss om vilka våra högsta domare är?

ALEX LJUNGVALL
termin 9

UPPSALAJURISTERNAS ALUMNISTIFTELSE

Vill du ha en mentor?

I januari startar en ny omgång av Uppsalajuristernas Alumnistiftelses mentorskapsprojekt. Som student matchas du ihop med en jurist som är verksam inom just ditt intresseområde inom juridiken. Du erbjuds härmed en chans att knyta värdefulla kontakter och få en inblick i arbetslivet. Mentorskapet löper på ett års tid.

Tycker du att detta låter intressant? Anmäl dig som adept redan idag! Maila din ansökan till adept@jur.uu.se där du berättar om vem du är, hur långt du har kommit i din utbildning, vilka dina intressen inom juridiken är och vad du hoppas på att få ut av projektet. Samtidigt som du anmäler dig ska förmedlingsavgiften på 150 kr betalas in på Uppsalajuristernas Alumnistiftelses bankgiro 5542-2273. I priset ingår även mat och dryck på vår kick-off den 24 januari. Glöm inte att ange "mentorskapsprojektet" samt ditt namn och telefonnummer vid betalningen. Ansökan är bindande.

Har du frågor angående mentorskapsprojektet är du välkommen att höra av dig via mail (adept@jur.uu.se). Sista anmälningsdag är 10 januari.

Advokat Krister Jansson & Solna Advokatbyrå stöder nya

PRESS JUDICATA

Grundlagsutredningen om normkontroll – så kort har man kommit

Sverige har flera gånger fällts i Europadomstolen för att man har kränkt medborgarnas individuella fri- och rättigheter. Dagens system med ett svagt lagråd och ett strängt uppenbarhetsrekvisit när domstolar prövar befintlig lagstiftning, medför en risk för att undermåliga lagar stiftas och att problemet sedan inte kan avhjälpas i rättstillämpningen.

I april 2007 lade Grundlagsutredningens expertgrupp fram en utredning med förslag till olika system för skärpt normkontroll i lagstiftningsprocessen och inom domstolsväsendet. Utredningens olika förslag kan delas in i tre huvuddelar.

Den första delen behandlar ett stärkt lagråd med ökade befogenheter, alternativt ett införande av ett grundlagsutskott i riksdagen. Grundlagsutredningen uttrycker genomgående samma oro – att utökade befogenheter för lagrådet kommer att medföra att en alltför stor del av makten över lagstiftningen hamnar i händerna på åldriga jurister istället för hos riksdagen.

Alternativet är enligt utredningen att skapa ett utskott i riksdagen med uppgift att på begäran av bland annat KU granska ett lagförslags grundlagsenlighet. Modellen

finns i Finland och anses av expertgruppen ligga mer i linje med den representativa demokratis grundtanke såsom den uttrycks i regeringsformen.

Utredningens andra del handlar om ett helt eller delvis avskaffande av uppenbarhetsrekvisitet. Expertgruppen konstaterar att ett avskaffande av uppenbarhetsrekvisitet förmodligen skulle leda till en skärpt noggrannhet i lagstiftningsarbetet vad gäller lagars förenlighet med grundlag. Ett delvis avskaffande skulle innebära att man behåller uppenbarhetsrekvisitet när det gäller lag men tar bort det när det kommer till andra föreskrifter.

Återigen har man blickat mot Finland och konstaterat att ett delvis avskaffande skulle stärka riksdagens position som lagstiftare.

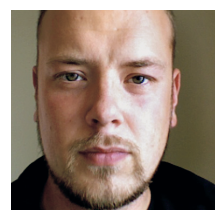
Den tredje delen handlar om införandet av en författningsdomstol. Expertgruppen konstaterar att en författningsdomstol har den fördelen att såväl abstrakt som konkret normprövning (om ni inte kommer ihåg skillnaden mellan begreppen rekommenderar jag kursen T1) ligger inom dess kompetens. Ett effektivt alternativ alltså.

En författningsdomstol skulle också vara

ett verktyg för att hävda svenska konstitutionella intressen, som tryckfriheten och offentlighetsprincipen, gentemot EU.

Däremot, konstaterar man, skulle en författningsdomstol medföra en kraftig maktförskjutning från politik till juridik. Detta är en avvägning som man brottas med genom hela utredningen. Expertgruppen landar i att det mest önskvärda vore en kombination av de funktioner som representeras av alla de olika delarna. Alla ska med, med andra ord. Ett saligt hopkok.

I utredningen presenteras också olika kombinationsförslag. De hänger ihop med grundtanken att en stark normkontroll vid lagstiftning ursäktar ett trubbigare verktyg för normprövning i rättstillämpningen och vice versa. Slutligen kan man konstatera att det nog är tur att grundlagsutredningen har ytterligare ett år på sig att presentera ett konkret förslag.

JOHAN BJÖRKDAHL
termin 5

Tror du att du kan gå
hur långt som helst?

Börja med att få in en
fot hos oss.

Linklaters

Ser du en lång och framgångsrik karriär som affärsjurist framför dig kan vi ge dig ett råd på vägen: En sommar hos oss som Summer Associate ger Dig en unik inblick i hur det är att arbeta som affärsjurist på en av världens ledande advokatbyråer.

Sista ansökningsdag inför sommaren 2008 är den 31 januari 2008. Ta första steget på www.linklaters.com/careers där du kan ansöka direkt online.

Linklaters lämnar juridiska råd till några av världens ledande företag, finansiella institutioner och organisationer i deras mest komplexa transaktioner och affärer. Med kontor i alla stora affärs- och finanscentra levererar vi en unik service till klienter över hela världen.

Linklaters Advokatbyrå AB
Regeringsgatan 67,
Box 7833, 103 98 Stockholm
Tel (46-8) 665 66 00, fax (46-8) 667 68 83

www.linklaters.com

Foto: Centrum för rättvisa

Gunnar Strömmer verkar för civil rights på svenska.

Förra året fälldes Uppsala universitet i HD för diskriminering efter att ha kvoterat in studenter med utländsk bakgrund på juristutbildningen. PJ har träffat Uppsalajuristen Gunnar Strömmer, grundare av Centrum för rättvisa och de utkvoterade studenternas ombud i processen mot Uppsala universitet.

Med Gunnar mot strömmen

– I Sverige har vi varit väldigt dåliga på att försvara individens intressen från staten. Vi har ett lojalt förhållningssätt till statsmakten och medborgarna har aldrig direkt varit utsatta för strukturellt förtryck, säger Gunnar Strömmer.

Centrum för rättvisa (CFR), Gunnars arbetsplats sedan fem år, bygger på den amerikanska förlagan *Institute for Justice*, där Gunnar praktiserade som nyutexaminerad jurist. Där fick han också upp ögonen för hur individuella fri- och rättigheter kan försvaras aktivt.

– I USA finns en annan tradition på det område som kallas civil rights. USA har haft rasism och andra orättvisor inbyggda i rättssystemet och som en reaktion på detta bildades medborgarrättsrörelser. Man agerade genom att stämma staten och pröva konstitutionen i domstol.

– **Vår egen konstitution** bygger knappast på att enskilda ska driva sina rättigheter i domstol, säger Gunnar, men påminner om att klimatet håller på att förändras sedan EKMR införlivats i svensk rätt.

– Normprövning har blivit ett begrepp i svenskt rättsmedvetande. Däremot är nog folk i allmänhet inte särskilt medvetna om exakt vilka deras rättigheter är. Antalet gånger som Sverige har fällts i Europadomstolen skvallrar om att rättighetsskyddet inte är det bästa.

Det som behövs enligt Gunnar Strömmer

är en mobiliserande struktur som, liksom medborgarrättsrörelserna i USA, gör människor medvetna om deras rättigheter och hur de kan försvaras.

– När CFR startade sin verksamhet för fem år sedan var det få som trodde på att denna typ av verksamhet kunde genomföras i Sverige. Men vi har visat att det går utmärkt att göra juridik av dessa frågor. Och att det dessutom går att vinna.

I fallet Uppsala universitet var Gunnar Strömmer från början helt övertygad om att ett fel hade begåtts.

– Man kan se det som ett fel på många olika plan. Principiellt eftersom det bryter mot den centrala grundsatsen att alla människor har rätt till likabehandling.

– Ur effektivitetssynpunkt går det också att diskutera eftersom kvotering är ett trubbigt verktyg som bara kan ta itu med en snedvridning i taget. I fallet Uppsala valde man att utgå från en etnisk variabel och förbisåg då andra underrepresenterade grupper, säger Gunnar och nämner bland annat den sociala snedvridningen som exempel.

Dessutom brast empirin som låg till grund för kvoteringen i Uppsala, menar Gunnar.

Han berättar att Juridicums antagande baserades på en enkätundersökning gjord vid ett intagningsstillfälle. När sedan SCB på CFR:s begäran gjorde en mer omfattande undersökning av situationen på utbild-

ningen visade det sig att enkätundersökningen inte gav en rättvis bild av läget. Det visade sig att andelen juridikstudenter med utländsk bakgrund sedd över tid väl avspeglade samhället i stort.

Avslutningsvis bad Press Judicata Gunnar Strömmer att nämna vad som har varit hans bästa respektive sämsta erfarenheter med Centrum för rättvisa.

– Det bästa har varit känslan av att ha hjälpt människor som annars farit illa. Det sämsta har varit de gånger då vi inte lyckats med att göra det. Det sämsta har varit en del förluster – till exempel att den polskutbildade sjuksköterskan Izabella Szewczak inte fick tillstånd att jobba i Sverige.

JOHAN BJÖRKDAHL

FAKTA CFR:

Stiftelsen CFR grundades 2002. Dess ändamål är att tillvarata enskildas intressen och rättigheter gentemot staten genom att agera ombud, sprida information och på eget bevåg granska missförhållanden. CFR finansierar verksamheten genom donationer. Inga anslag accepteras från politiska partier eller intresseorganisationer.

CFR anordnar sommarkurser för juriststudenter som har avslutat T6 och erbjuder varje år åtta praktikplatser till uppsatsskrivande studenter. Se www.centrumforrattvisa.se.

He was registered as an enemy of the state, but within a short period of time he had been assigned to write its new constitution. Alex Ljungvall met Czech law professor Vojtech Cepl for a talk about life and career under Communism – and how all of a sudden a miracle came to happen.

Professor Cepl at home in his law library.

Photo: Alex Ljungvall

“I was 15 years too early and had

The end of the summer semester is approaching and Vojtech Cepl spends his days examining students. The rumour, however, has it that he does not so much examine his students as tell them: ‘Go West! Go West!’

True or not, the rumour says a good deal about this 69-year old law professor, whose impressive scholarly wisdom, strong views and pro-Americanism, all combined with a disarmingly subtle humour, are impossible to stay indifferent to.

Professor Cepl receives me at his home in the Vinohrady district of Prague. He has a day off from his professorial duties, so he has plenty of time for sharing his memories of an eventful past.

Since 2003 Vojtech Cepl is back at the Faculty of Law at Charles University in Prague after having, as he puts it, ‘served a 10-year sentence at the Czech Constitutional Court in Brno’. Being appointed judge of the Constitutional Court nonetheless marked the culmination of his legal career.

It had all started much earlier, in a very different time. In the 1950’s young Vojtech began his studies at the law faculty, a somewhat gloomy building right by the Vltava river, which during the war had been shut down to serve as headquarters for the Nazi-German SS.

Being raised in an intellectually oriented neighbourhood and spending much time

discussing politics and philosophy with his friends, Vojtech dreamt of studying sociology. In communist Czechoslovakia sociology was, however, considered bourgeois and decadent – for understanding society Marx-

“The rumour, however, has it that he does not so much examine his students as tell them:
Go West! Go West!”

ism-Leninism was regarded as sufficient. So for Vojtech, studying law became a substitute for sociology.

Being the son of a state farms and forests company director, thus belonging to the bourgeoisie, entry to law school should normally have been closed for Vojtech. But after the communist take-over in 1948, his father had been forced into manual labour, and when Vojtech was still in his teens, his father died.

– So when I applied to law school, I was registered both as a son of a worker and an orphan. Paradoxically, for communist class origin selection it couldn’t be better.

At that time, the intake was only 100 students a year. For being the only law faculty in

a country of nearly 15 million people it may seem surprisingly few, but in the 1950’s the party leadership still believed in the central Marxist-Leninist thesis of the withering away of the state. In communist society – the final stage of development – societal conflicts would no longer exist and everybody would have learnt the elementary rules of social intercourse. Accordingly, there would be no more need for lawyers.

After graduation in 1961, followed by two years of mandatory military service and one of law practice, Vojtech returned to the law faculty in 1964. One main reason was the opportunity it gave to travel.

His first trip was to Holland. One of the accompanying students was Michael Bogdan, who later became a professor in Lund and a familiar name to all students of international private law.

– Bogdan was outstanding and his English was the best, Cepl remembers.

Vojtech’s next trip was to Uppsala, where he attended the course *Modern Sweden*. He pulls a volume out of his bookshelf and shows me a souvenir – it’s Folke Schmidt’s and Stig Strömholm’s *Legal Values in Modern Sweden* (1965).

The Uppsala visit was probably the most important event for his postgraduate educa-

The law faculty building right by the Vltava river in Prague.

Photo: Faculty of Law/ Charles University

to rot in Prague for almost 20"

tion. Vojtech's Swedish friend Olof Kleberg gave him the *UNESCO Year Book Study Abroad* which contained a list of universities offering scholarships. This information was not available in Czechoslovakia. The next two years Vojtech and his friends spent writing applications for admission to western universities. After several refusals to get a permission from the Czech Ministry of Education to travel abroad, in the fall of 1967 Vojtech went to Oxford to study sociology.

During his stay there, the 'Prague Spring' – 'socialism with a human face' – came to an abrupt end as troops of the Warsaw Pact invaded Czechoslovakia. The Soviet-led occupants established a neo-Stalinist regime and a repressive period, 'Normalisation', followed under which many of Vojtech's colleagues were expelled from the faculty.

Vojtech's great fortune during this period was in being abroad. And despite having moved on to the University of Michigan in 1969, he was nevertheless optimistic about the future of his motherland and decided to return.

– I had an article published in The Baltimore Sun, claiming that to keep up with the United States in the arms race, the Soviet Union in one or two years would have to start to liberalise and introduce free market and democracy. That was of course a great

intellectual mistake: I was 15 years too early and I had to rot in Prague for almost 20.

Back in Prague, and known as a critic of the regime, it was impossible for him to rise

"The visit to Uppsala was probably the most important event for his post-graduate education."

in the faculty hierarchy. He was registered on a secret list as 'Enemy of the Czechoslovak Socialist Republic', and at the special committee evaluations of all the faculty members every two years, he was regularly close to getting fired. Towards the end of the 1970's the pressure increased and the secret police even instituted rape allegations against him. Thinking he would have to go to jail, Vojtech seriously contemplated emigration.

During these dark ages he nonetheless enjoyed a certain protection from the communist reformers who had survived within the university bureaucracy, and he never lost his job nor was sent to prison. And even though intellectual freedom in public life was severely curtailed, he could always spend time with his many books.

– When I returned from the US in 1971, I brought a big box full of books of legal the-

ory. I had to bribe the custom official not to open it.

– I probably have the best sociology of law library east of the Rhine. Not in number of books, but because they are so carefully selected, Cepl says with a grin.

The 'Velvet Revolution', which started on November 17, 1989, brought the oppressive communist regime to an end. For Vojtech Cepl, it would mean the greatest miracle in his life and a lot of new opportunities.

He founded the Civic Forum at the law faculty and was elected by striking students as the vice-dean for foreign relations.

On December 5 he was called to the Rector, who rehabilitated him as docent of civil law. At fifty years of age he had been the oldest junior assistant professor at the university. 'Too little, too late', was Vojtech's succinct reply.

Though being unsuccessful for such a long time, he was now clearly on the winners' side, and in full swing in bringing the revolution also to the inner life of the law faculty. A late December night in the dark Little Quarters of Prague, he knocked on the door to the Ministry of Education and handed over a list of ten names he wished to see rehabilitated as docents, just as he had been. The nervous Minister of Education, the leader of a small party tolerated by the communists, could do nothing but submit.

>>

>> Further changes followed in rapid succession, under which some people were removed from their positions, and about fifty teachers being fired following the Soviet invasion were now asked to return to the faculty. Vojtech was appointed vice-dean of the law faculty and head of the department of civil law. Today he admits that some of his old opponents were not treated in a just way, and there are wounds yet to be healed. But things like these are probably unavoidable in a revolution, even when it's celebrated as a velvet one, he thinks.

Vojtech also came to play a prominent part in transforming Czechoslovak society into a democracy and a free market economy. Among other things he was a legal advisor to the then Minister of Finance, Vaclav Klaus.

For a legal scholar and a deep admirer of American constitutionalism, few tasks could, however, stand comparison with becoming a member of the government drafting committee for the new Czech constitution of 1993. And 15 years later Vojtech Cepl is practically regarded as Mr Czech Constitution.

During last year's constitutional crisis with a deadlocked parliament (the two opposing blocks had got 100 seats each in the elections), he figured constantly in the media, explaining and interpreting the constitutional difficulties.

As for the constitution itself, Cepl's views on the importance of separation of powers and checks and balances were met with a constitutional court seated in the Moravian

"What modern society needs is not noble scholars, but sophisticated professionals."

capital Brno.

With a powerful constitutional court in place, Vojtech's friend President Vaclav Havel wished to fill it with a lawyer whose competence and democratic dispositions he could trust. So Vojtech spent 10 years in Brno, trying hard to reform and educate the lower court judiciary, which had been trained under Communism, to adjust to the rule of law.

For Vojtech Cepl the 1990's were, however, not only about rebuilding Czech democracy, but also a decade of growing international recognition, not least in the United States. His numerous awards and visiting professorships at top American universities also confirmed his already very positive views of the US, which he had formed already as a young boy listening to the Voice of America radio broadcasts.

In particular he admires American uni-

versities and very much prefers the American pragmatic pedagogical philosophy to the traditional teaching at Charles University.

– Here we are trying to educate noble scholars who read, listen and contemplate. This makes no sense. What modern society needs is not noble scholars, but sophisticated professionals and skilled craftsmen. Besides, only 1 percent has the capacity to be a scholar.

A main object of his critique is the heavy focus on legal history. A reason for the archaic curriculum is the dominance of legal historians at the faculty – a consequence of the tradition from the 19th century's national revival, he explains.

– Moreover, many of my faculty colleagues left in the early nineties for private practice. The legal historians, for whom there was no demand on the capitalist market, remained.

Straightforward words from a truly grand old man in Czech legal circles. And Vojtech's outspoken views, whether they concern strictly legal issues or world politics, do without doubt tend to provoke his opponents. In today's Czech Republic he's as free to express his opinions as he wishes. Vojtech Cepl, the former 'enemy of the state', knows how to appreciate this freedom – as well as make use of it.

ALEX LJUNGVALL

DETTA KAN DU GÖRA PÅ STOCKHOLMS NATION!

Vardagar: 10-18	Läsa i biblioteket, färskas dagstidningar finns på plats
Vardagar: 11.30 - 13.15	Äta lunch för endast 45 kr (inkl smör, bröd, kaffe m kaka)
Vardagar: 14-17	Fika på café Thé-centralen, de har kaffe, the, lax- eller rostbiffsmackor, hembakade bullar och kakor hela eftermiddagen
Tisdagar 18.30	Äta middag på puben för 45 kr, Spelkväll kl: 19
Onsdagar 18.30	Äta middag på puben för 45 kr, BioSthlm kl: 19
Torsdagar 17.30	Lyssna på Radio STHLM
18	Njuta av god mat på källare Holmiana
19-21	Starta kvällen med mat och dryck på klubb Sjuttonio
19-01	Festa på Stockholm Nations UTGÅNG!
Söndagar 12-17	Chilla på Café Sunday's där de har allt ifrån kaffe med muffins till lätt lunch

www.stockholms.se

Foto: Press Judicata arkiv

Ecce Homo-utställningen i Uppsala domkyrka var en fråga om grundlagsskyddad yttrandefrihet.

Press Judicata påbörjar med detta nummer ett samarbete med Juridicums doktorander. Först ut med en artikel är Victoria Enkvist som doktorerar i konstitutionell rätt.

Religionsfriheten – en rättighet att tro på?

Ecce Homo-utställningen, rättsprocessen mot pingstpastor Åke Green, Muhammed-karikatyterna i danska Jyllandsposten och nu senast Lars Vilks rondellhundar är bara några exempel på när religionsfriheten och dess betydelse i förhållande till yttrandefriheten har ifrågasatts.

Det finns dock en viktig skillnad som är värd att uppmärksamma. När det gäller Ecce Homo, Lars Vilks rondellhundar och karikatyrerna av profeten Mohammed är det främst yttrandefriheten som kommer i fråga, även om media i mångt och mycket har fokuserat debatten på frågor kring religionsfrihet. Religionsfriheten är i dessa sammanhang av mindre vikt. Det finns i dag ingen hädelseparagraf i svensk lagstiftning, vilket innebär att man rent juridiskt faktiskt får kritisera religiösa personer och företeelser. Därmed inte sagt att det är moraliskt försvarbart.

Greenfallet skiljer sig från de övriga eftersom det aktualiserar både regleringen kring religionsfrihet och yttrandefrihet. Att RF:s religionsfrihetsbestämmelse kan anses tillämplig i detta fall beror på att pastor Green, i egenskap av religiös förkunnare, under en predikan uttalade sig nedsättande

om homosexuella – en grupp som skyddas i hetslagstiftningen. Med andra ord skulle man kunna hävda att Green genom denna predikan utövar sin religion. Genast kan man

”Det finns i dag ingen hädelseparagraf i svensk lagstiftning.”

då ställa sig frågan: Vad innebär det egentligen att utöva sin religion? Är alla former av utövande tillåtna? Nej, så är inte fallet, men var går gränsen?

Ytterligare en fråga att ta ställning till är huruvida religiositet bör eller ska kunna användas som en ”ursäkt” och förmildrande omständighet vid regel- och lagöverträdelser.

Regleringen i 2:1 6 p RF är avsedd att skydda individens religionsfrihet. Det finns dock inga klara definitioner av innebörden av vare sig religion, religionsfrihet eller utövande. Det medför att det är lite otydligt vilket område som regleringen i fråga egentligen skyddar.

En orsak till frånvaron av begrepps-förklaringar kan vara att det inte anses vara politikernas och juristers uppgift att definiera

dessa begrepp. Det behövs dock tydligare juridiska riktlinjer i frågan så att tillämpningen av regleringen underlättas.

Från ett politiskt perspektiv finns det ett spänningsförhållande mellan religiösa gruppers krav på att få utöva sin ideologi ostört och intresset att skydda enskilda människor från vad samhället anser vara otillbörlig påverkan. Det uppstår också frågor om hur en stat bör utforma sin lagstiftning så att den inte gynnar vissa religioner vad gäller exempelvis helger, ledigheter, skollov och symboler.

I och med tendensen med allt mer mångkulturella samhällen ökar behovet av att definiera vad religionsfriheten rent konkret innebär.

En del religioner ställer krav på utövaren, hur denne skall bete sig, vad den troende ska äta och vilken klädsel som är tillåten. Rimligtvis bör den enskilde individen, till skillnad från i dag, ha möjlighet att veta om dessa krav skyddas av den lagstadgade religionsfriheten.

VICTORIA ENKVIST
doktorand i konstitutionell rätt

Room for individuality, space for success

The business law market is dynamic and ever-changing, which calls for flexibility and diversity. That is why we are looking for individuals with different backgrounds and personalities to be part of our team. If you possess flexibility, imagination and ambition, we can offer you opportunities within Swedish and international business law. Our unique cross-border approach has taken us out into the world, with offices in more than 38 countries, and it could also be your path to an exciting and successful career in international business law.

Take your first step by visiting us at

www.dlanordic.com

Advokatfirma Lindhs DLA Nordic

BREV.

Dags för en tidsenlig lagstiftning

Det är en brytningstid för yttrandefrihetsrätten. Det gamla bryts mot det nya. En önskan att bevara det som känns invant och säkert bryts mot en vilja att skapa regler som svarar mot tidens krav, en tid där Internet är lika viktigt för yttrandefriheten som tryckpressen.

Vi har tre olika grundlagar om yttrandefrihet i Sverige, tryckfrihetsförordningen (TF), yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) och regeringsformen (RF; 2 kap. 1 § första stycket 1). Varför kan vi inte göra som alla andra och samla reglerna på ett enda ställe? Och varför är det dags nu att stryka åtminstone en av lagarna?

Att vi inte gör som alla andra beror på att den svenska yttrandefrihetslagstiftningen är unik, och faktiskt bättre än i andra länder. Och det som gör vår reglering unik är framför allt meddelarskyddet, som innebär att alla hos myndigheterna får lämna vilken information som helst till främst nyhetsredaktioner för offentliggörande. Även hemlig information. Meddelaren har rätt att vara anonym och får inte utsättas för efterforskning eller repressalier.

Tillsammans med offentlighetsprincipen ger meddelarskyddet bättre garantier mot korruption och andra missförhållanden hos myndigheterna än något annat lands lagstiftning. Vi har lyckats skapa ett system för insyn som ger oss öppnare och friskare myn-

digheter än kanske någon annanstans.

Meddelarskyddet fordrar en detaljreglering, inklusive regler om vem som bär ansvaret för det som publiceras när meddelaren har rätt att vara anonym.

“Den den svenska yttrandefrihetslagstiftningen är unik, och faktiskt bättre än i andra länder.”

Så långt är det bra. Alla yttranden bör inte behandlas lika, medierna har en särställning. Men det behövs en modernisering.

Sedan många år finns en svårslagen mytbildning i Sverige kring TF. Denna grundlag ger yttranden som har mångfaldigats i tryckpress ett särskilt starkt skydd. Myten är att TF inte kan upphävas utan att vår tryck- och yttrandefrihet riskeras i grunden. Jag har under ett par månader ägnat mig åt att i debattartiklar försöka slå hål på denna myt. Det är enkelt intellektuellt, men ändå nästan omöjligt.

Särställningen för tryckpressen utgår från det som var sant för 300 år sedan, att massproduktion av yttranden förutsätter tryckteknik. Att detta inte är någon sanning längre vet alla. I dag är det dessutom ofta omöjligt att avgöra om en text är tryckt eller inte, vilket medför att brott som begås genom

yttranden inte kan beivras. Ändå vill konservativa företrädare för pressen (= nästan alla) hålla fast vid tryckteknikens särställning.

En modern yttrandefrihetslagstiftning måste utgå från dagens och framtidens medie- och kommunikationsvärld. Vad finns det t.ex. för rimligt skäl att en tidning på Internet inte har samma automatiska skydd för sin yttrandefrihet – inklusive meddelarfriheten – som en tidning på papper? Vad finns det för vettig anledning att yttranden på en t-tröja har bättre skydd än text på en hemsida?

Det råder inte någon tvekan om att reglerna förr eller senare kommer att anpassas till dagens verklighet. En anpassning kan ske med fullt bibehållande av meddelarskyddet och andra omistliga delar av yttrandefriheten. Dröjer det fem eller tjugo år innan en sådan tidsenlig yttrandefrihetsgrundlag finns på plats?

GÖRAN LAMBERTZ
justitiekansler

Amnestyjuristerna har haft besök av Fahim Hakim från Afghanistans oberoende kommission för mänskliga rättigheter.

Folkets krigströtthet inger hopp för afghansk rättvisa

– Afghanerna är trötta på krig och det är det viktigaste för framtiden.

Det sade Fahim Hakim, biträdande chef för Afghanistans oberoende kommission för mänskliga rättigheter, AIHRC, när han besökte Amnestyjuristerna i Uppsala i november.

Fahim Hakim och hans kollegor på AIHRC arbetar med livet som insats. I Afghanistan hör våld och korruption till vardagen och i parlamentet sitter krigsförbrytare, varav flera har kommit in i parlamentet genom mutor och hot.

– De skyr inga medel för att motarbeta kommissionens arbete, berättar Hakim.

I samband med att AIHRC nyligen granskade ministrar i den afghanska regeringen, brändes ett av kommissionens lokala kontor ner. Dess medarbetare har beskjutits vid flera tillfällen.

Den utbredda korruptionen och krigsherrarnas grepp om makten är bland de största utmaningarna i arbetet för mänskliga rättigheter i Afghanistan. Nyligen har krigsherrarna försökt få igenom två konstitutionsstridiga lagändringar som både motarbetar AIHRC:s arbete och arbetet för

varaktig fred i landet. Den ena lagen innebär att parlamentet – och därmed även krigsförbrytare – ska utse AIHRC:s medarbetare. Den andra skulle ge allmän amnesti åt alla som har deltagit i de senaste 25 årens konflikter. Det som nu hindrar dessa lagar från att träda i kraft är att president Hamid Karzai vägrar att skriva under dem.

– Det vore förödande för Afghanistan om lagarna gick igenom, säger Hakim.

– Utredningen av MR-brott och arbetet med att ställa de ansvariga inför rätta är en grundläggande del i Afghanistans försoningsprocess.

Enligt undersökningar genomförda av AIHRC anser sig 69 procent av landets befolkning vara offer för krigsbrott. 87 procent angav att om det inte skapas mekanismer för att ställa krigsherrarna till ansvar, skulle de ta lagen i egna händer.

– Detta vore ödesdigert för försöken att skapa varaktig fred, menar Fahim Hakim.

Det är svårt att arbeta för mänskliga rättigheter i ett land där sådana frågor inte ens har funnits på agendan fram till för några år sedan. Afghanistan saknar de grundläggande institutioner och de lagar som krävs för att bekämpa brott mot mänskliga rättigheter och medvetandet om vilka rättigheter enskilda har är låg hos befolkningen. En av AIHRC:s största utmaningar är därför att

nå ut till befolkningen. Analfabetism, långa avstånd och dålig infrastruktur gör detta arbete svårt.

Trots dessa svårigheter har kommissionen lyckats nå många i sitt arbete. Över 10 000 anmälningar om rättighetskränkningar har lämnats in till AIHRC sedan juni 2000 och av dessa har kommissionen haft möjlighet att behandla över 60 procent. AIHRC har även lyckats stänga över 60 privata fängelser styrda av krigsherrar, polis eller guverner. Över 3 000 olagligt frihetsberövade har släppts ut ur cellerna.

– Det har gått framåt, säger Fahim Hakim. Och Afghanistans befolkning tror på framtiden.

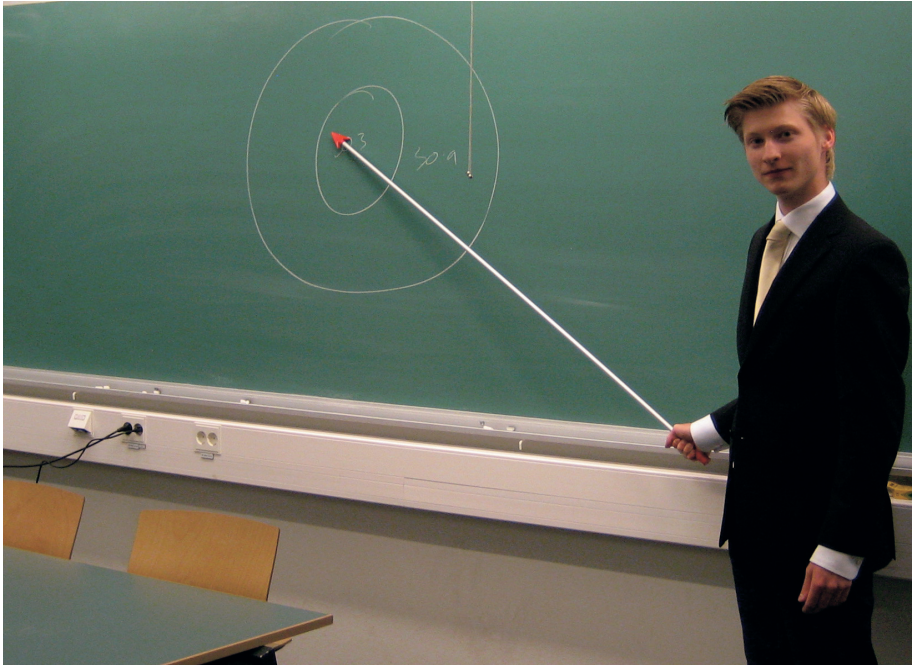
Fahim Hakim.

**FRIDA OREDSSON
SIGRID MALMSTRÖM**
Amnestys juristgrupp i Uppsala

PÅ WEBBEN:

AIHRC finns på www.aihrc.org/af

Johan Sundkvist är ny sekreterare i föreningen. Han bloggar på www.johansundkvist.se och Press Judicata gissar att bilden på tavlan illustrerar rättskraftsbegreppet.

Nu behöver vi mer JF-demokrati

Jag hoppas att jag inte blir lynchad för det här på juridiska biblioteket, men jag är faktiskt statsvetare den här terminen. Och jag måste säga att statsvetenskapen har sina poänger. Framförallt är den mer fokuserad på demokratiproblem än vad juridiken är och eftersom Juridiska föreningen är en ganska stor del av mitt liv just nu vill jag applicera det här med demokratiproblemen på JF. Som en väldigt liten och extremt ovetenskaplig fallstudie.

JF är till för sina medlemmar, och ska värna medlemmarnas intressen. Det tror och hoppas jag att vi gör, efter bästa förmåga i alla fall. Men det finns en del problem med vad statsvetarna nog skulle kalla "demokrati- och deltagandeaspekter" i JF.

Vi har tre föreningsstämmor per år. Under stämmorna väljs de personer som ska representera medlemmarna. Dessutom är det på stämmorna som de viktiga besluten om förändringar i föreningens verksamhet tas. Detta är ofta beslut som rör en hel del pengar. Beslutet att lägga en halv miljon kronor på renoveringen av Jontes stuga togs till exempel på en stämma.

Men vi är omkring 1400 medlemmar i föreningen, och till stämmorna kommer, i bästa fall, ett femtiotal personer, i sämsta fall sju stycken (jo, det har hänt). Och femtio personer innebär ett valdeltagande på under fyra procent, vilket faktiskt till och med är lägre än deltagandet i kårvalet. Pinsamt!

Min förhoppning är att vi kan förändra detta. När jag nu lämnar ordförandeposten är det väl kanske det jag mest önskar JF:s medlemmar – att ni vill engagera er. JF ska inte vara någon klubb för inbördes beundran, och föreningen ska inte ens kunna riskera att ses som en sådan.

KARIN TOMCZAK är avgående ordförande i Juridiska föreningen. Just nu skriver hon C-uppsats i statsvetenskap.

Tack för allt, Karin, säger vi och lycka till!

Klubbat på JF-stämman 2007

Ämbetsman eller ämbetshavare? Eller för den delen ämbetsinnehavare?

Det var en av de frågor som underställdes JF:s årsstämma i början av december. Styrelsen hade föreslagit könsneutrala titlar för föreningens ämbetsmän, men propositionen avlogs av medlemmarna. Det heter med andra ord fortfarande skattmästare och ämbetsman, i alla fall för närvarande.

Dessutom valdes Antonia Wopenka (termin 5) till ny ordförande, efter strid mot utmanaren Henrik Dock (termin 5). Ny skattmästare i föreningen blir Björn Karls-

son (termin 7), Charlotta Nyström (termin 5) tar över som ny ordförande i sociala utskottet och Johan Sundkvist (termin 5) blir ny sekreterare i föreningen. Otte Celander (termin 5) är ny ledamot i föreningens styrelse.

Slutligen bifölls också en proposition om Press Judicata. Förutsatt att nästa stämma går på samma linje kommer en stadgändring att genomföras, med innebörden att tio procent av tidningens innehåll ska avsättas för information om föreningens verksamhet.

PRESS JUDICATA

JURIDISKA FÖRENINGENS KALENDARIUM VÅREN 2007

7 januari

Terminsstart för grundterminerna

Bokförsäljningen startar på Jontes stuga, kl 10-16 (fredag 10-15)

14 januari

Jontes kafé öppnar, kl 10-16 (fredag 10-15)

23 februari

Preliminärt datum för JF:s februaristämma

För mer information om vårens händelser, se hemsidan; www.jf-uppsala.se.

Observera den nya hemsidadressen och att vi sedan i höstas har nya e-postadresser. Besök gärna JF:s hemsida för att hitta rätt person och adress.

VINGE

En bra start på karriären

STOCKHOLM GÖTEBORG MALMÖ HELSINGBORG LONDON BRYSSEL HONG KONG SHANGHAI

www.vinge.se